

„PÓLNOČNA PĘTLA” PO GMINIE GARBÓW

SZLAK ROWEROWY - CZARNY

Miłośnicy turystycznych wypraw mogą korzystać z drugiego wytoczonego i oznakowanego **szlaku rowerowego**, który prowadzi przez najciekawsze miejsca i miejscowości w północnej części gminy Garbów.

Szlak rowerowy jest pętlą długości ok. 35 km i biegnie przez: Garbów, Karolin, Leśce, Piotrowice Wielkie, Borków, Kruk, Meszno, Wołę Przybysławską, Przybysławice, Zagrody i kończy się w Garbowie. W zdecydowanej większości są to drogi o nawierzchni utwardzonej asfaltem lub betonem, o niskim natężeniu ruchu samochodowego.

Dojazd do szlaku można rozpocząć w **Garbowie przy Urzędzie Gminy**. Na wzgórzu w centrum osady widać malownicze **ruiny kościoła pw. św. Wojciecha z XVIII wieku**, zwane „**Kościeliskiem**”. Po wschodniej stronie wzgórza znajduje się **lessowy wąwóz**. Groblą, która dzieli stawy *Pod Pałacem* i *Irena*, dojeżdżamy do parku, gdzie znajduje się **późnoklasykystyczny pałac z II połowy XIX w.** - wybudowany przez **hr. Jana Jezierskiego** herbu Nowina. Pałac otoczony jest starodrzewem z kompleksem stawów rybnych. W parku rośnie 31 gatunków drzew, ok. 180 z nich liczy sobie ponad 100 lat, wśród nich okazały **jesion**, który figuruje w rejestrze **pomników przyrody woj. lubelskiego**.

Przecinamy szosę nr 17 Lublin-Warszawa i jedziemy drogą asfaltową obok gorzelnii w kierunku Borkowa. Skracamy w prawo na **oznakowany czarny szlak**. We wsi **Karolin** za szkołą, sklepem i przystankiem skręcamy w lewo. Drogą asfaltową dojeżdżamy **do Lesiec**. W głębi parku dwór kryty gontem, wybudowany ok. 1855 r. przez **Dionizego Trzcńskiego** herbu Rawicz. Stąd pochodzi słynna rzeźbiarka **Zofia Trzcńska-Kamińska**, której rzeźby znajdują się w garbowskiach kościołach, i w ponad 70 kościołach w Polsce. Obecnie własność prywatna J. i J. Stańczaków, którzy w 2008 r. za renowację dworku otrzymali „Laur Konserwatora”. Za parkiem droga wiedzie przez wieś, mijamy wzorowo prowadzone gospodarstwa, sklepy i szkołę podstawową.

Dalej - łącznikiem prowadzącym do szlaku po gminie Jastków, dojeżdżamy **do Piotrowic Wielkich**. Mijamy kaplicę pw. św. Ap. Piotra i Pawła (budowaną w latach 1982-83r.) i kapliczkę typu domkowego. Po lewej stronie **dwór z XIX w.**, nazywany pałacem, **wybudowany przez Ludwika B. Kopcina**. W parku wiele starych drzew i piękna aleja grabowa. Obok stawu - figura słupowa nazywana „**Matka Boska Dworska**”. **Szlak czarny** wiedzie dalej pośród pól w kierunku **Borkowa**. Jedziemy przez wieś, mijamy kapliczkę (*for. str.1*) sklep, kaplicę pw. św. Judy Tadeusza (budowana 1982-83r.) i dojeżdżamy **do wsi Janów**. Na skrzyżowaniu dróg zabytkowa kapliczka przy której odprawiane są nabożeństwa majowe.

Przed nami droga wiodąca wśród pól i lasów. Żyją tu: sarny, dziki, zające, kuropatwy i lisy. Rosną: sosny, świerki, leszczyny, graby, dęby, buki i brzozy. Na początku lata można zbierać jagody i poziomki, a jesienią grzyby (borowiki, podgrzybki, zajączki, kurki i kanie). Na skraju lasu widoczne zabudowania wioski **Kruk**, położonej w gminie Kamionka. Zatrzymujemy się przy **obelisku** - to pomnik

Schemat sieci szlaków rowerowych w Gminie Garbów i okolicach

Gmina Garbów

- szlak południowa pętla po Gminie Garbów
- szlak „łącznikowy” Gutanów - Nałęczów
- szlak północna pętla po Gminie Garbów
- szlak „łącznikowy” Leśce-Piotrowice
- szlak południowa pętla po Gminie Jastków oraz po Gminie Markuszów (ślādami Jana Pocka)
- szlak północna pętla po Gminie Jastków
- dwórki, pałace i inne zabytkowe budynki
- zabytkowe cmentarze
- zabytkowe kościoły, ruiny
- pomniki
- punkty widokowe
- głównie drogi (asfaltowe)
- wąwozy

2 km

Nałęczów

Więcej informacji o szlaku można uzyskać w Urzędzie Gminy Garbów oraz na stronach internetowych www.garbów.pl i www.szlaki.lublin.pl

upamiętniający miejsce egzekucji 9 mieszkańców tej wioski. 4 czerwca 1943 r. żandarmi niemieccy wyciągnęli z domów i rozstrzelali mężczyzn powyżej 15 roku życia, a wioskę podpalili. Był to odwet za pomoc udzielaną partyzantom. Obelisk i krzyż postawili mieszkańcy. Obok rosną wiekowe dęby. Zbiorowa mogiła pomordowanych znajduje się na cmentarzu w Staroście.

Dalej drogami leśnymi i polnymi dojeżdżamy do wsi **Meszno**, położonej już w gminie Garbów. Następnie kierujemy się do **Woli Przybysławskiej**. Wieś została założona na gruntach wsi królewskiej Przybysławice w XVI wieku. Składa się z kilku części, zwanych dzielnicami: Marianka, Rafa, Wyjezdne, Kępa, Granica, Pod Janowem, Piachy, Orle, Przybysławskie, Zagrody, Stara Wieś, Stegny, Podbór, Zakopaniny, Orlicz. Na tych terenach uprawia się truskawki, tytoń, kozłek lekarski, zboża, ziemniaki. Duży obszar zajmują łąki. Są też sady oraz dwa jeziora na Orliczu - Rejowiec i Duży Ług. We wsi jest szkoła podstawowa, OSP, sklepy i kaplica pw. MB Różańcowej (wybudowana 1981-82).

Drogą asfaltową i utwardzoną jedziemy do **Przybysławic**, gdzie znajduje się Szkoła Podst. im B. Prusa, gimnazjum, zabytkowe kamienice i budynki po byłej cukrowni. Zatrzymujemy się obok szkoły, za parkanem widoczny **zespół ogrodowo-wilowy**. Klasycystyczny **pałacyk w Zagrodach**, nazywany **dyrektorówką** - był kiedyś siedzibą dyrektora Cukrowni „Garbów” (pierwszy dyr. Rupert Łopaciński). Obecnie własność prywatna. Cukrownię wybudował **Bohdan Emil Broniewski**, kolejnym właścicielem był jego syn Mieczysław Broniewski. W 2004 r. - odbyła się ostatnia kampania cukrownicza w 2006 r. - zamknięto zakład. Na rogu ulicy sklep spożywczy, za szosą ośrodek zdrowia.

Z Zagród drogami utwardzonymi dojeżdżamy do drogi Borków-Garbów gdzie **kończymy przejazd**.

WALORY PRZYRODNICZE

Gmina Garbów – leży w północno-zachodniej części Wyżyny Lubelskiej. Siedziba gminy – miejscowość Garbów, oddalona jest zaledwie 20 km na północny zachód od Lublina oraz około 30 km na południowy wschód od Puław. Przez gminę prowadzi droga krajowa nr 17 Lublin – Warszawa, dzieląc ją na część północną i południową.

Gmina składa się z 15 sołectw, liczy około 9 tysięcy mieszkańców, oraz 102,5 km² powierzchni. Dominuje tu gospodarka rolna, wśród upraw przeważają: pszenica, buraki cukrowe, ziemniaki, owoce, warzywa oraz zioła.

W północnej części gminy dominuje krajobraz równinny z kilkoma kompleksami leśnymi. Północny skrawek gminy, w Woli Przybysławskiej, znajduje się w granicach „Koziego Boru”, utworzonego w 1990 roku jako strefa **Obszaru Chronionego Krajobrazu**, położonego na **Wysoczyźnie Lubartowskiej**. Dominują tu bory sosnowe z udziałem dębu szypułkowego oraz bory mieszane. Prawdziwą ozdobą tych lasów jest lęgowa para bocianów czarnych, a także rzadko już spotykane ptaki: myszołów, puszczyk, dzięcioł czarny i dzięcioł średni. Przy północno-zachodniej granicy gminy znajdują się urokliwe naturalne jeziora – „Rejowiec” i „Duży Ług”. Ich brzegi porasta roślinność szuwarowa, która krywa legi m.in. perkozików, kokoszek wodnych, bąków, kilku gatunków kaczek w tym rzadkich krakw. Na terenie podmokłym można spotkać bobra czasami łosia.

Południowa część gminy leży na atrakcyjnym **Płaskowyżu Nałęczowskim** o charakterystycznym pagórkowatym krajobrazie. Występują tu liczne wzgórza, doliny, wąwozy lessowe oraz duży kompleks stawów rybnych, położonych wzdłuż koryta rzeki Kurówki. W dzisiejszych granicach zostały wykonane w XIX w., przez hr. Jana Jezierskiego. Brak prawidłowej konserwacji w ostatnich dekadach spowodował upodobnienie ich do naturalnych zbiorników wodnych. Na stawach i okalających je podmokłych łąkach żyje około 50 gatunków ptaków. Można tu spotkać: łabędzie nieme, rybitwy, kaczki, bąki, czaple oraz cztery z pięciu gatunków perkozów. Brzegi stawów porośnięte są pasmem szuwaru trzinowo-pałkowego z tatarakiem, babką wodną i knicią wodną.

ZABYTKI I MIEJSCA WARTO OBEJRZENIA

Na terenie gminy Garbów można podziwiać zabytkowe obiekty, które przetrwały stulecia. Do dziś zachowało się pięć rezydencji ziemiańskich:

- Zespół dworsko-parkowy w Leścach, dwór Trzczińskich herbu Rawicz, wzniesiony w XIX wieku (fot).

-Zespół pałacowo-parkowy z II połowy XIX wieku w Garbowie, dwór (pałac) wybudowany, przez hr. Jana Jezierskiego herbu Nowina.

- Zespół dworsko-parkowy z początku XX wieku w Przybysławicach, dwór Broniewskich (w latach pięćdziesiątych dobudowano piętro i przeznaczono na siedzibę dla domu dziecka).

- Zespół dworsko-parkowy z końca XIX wieku w Piotrowicach Wielkich, dwór rodziny Kopciów (fot str. 1).

- Dwór-willa z pocz. XX wieku w Gutanowie, zbudowany przez Tomasza Grabowskiego.

Trzy obiekty w tzw. „stylu dworskim”

- „Doktorówka” w Garbowie.

- Zespół ogrodowo-willowy wzniesiony w latach 1920-24 w Zagrodach, wg projektu arch. Tadeusza Zielińskiego seniora.

- „Dworek” w Bogucinie - budynek dawnej wagi wozowej i punktu skupu buraków wzniesiony w 1920 roku na końcowym odcinku towarowej kolejki wąskotorowej, wiodącej od cukrowni „Garbów” do Bogucina. Obecnie restauracja, obok hotel „Dwór Lwowski”.

Obiekty sakralne

- Neogotycki kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie, wybudowany w latach (1908–1912), wg projektu Józefa P. Dziekońskiego (należy do jednych z najwyższych w Polsce).

- Kościół pw. Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny z końca XX wieku, w parafii Garbów-Cukrownia.

- Ruiny kościoła pw. św. Wojciecha w Garbowie z XVII w. drewniana część świątyni z XVII w. spłonęła w 1915 roku. Pozostała jedynie murowana fasada dobudowana w XVIII wieku, dziś nazywana „Kościelisko” – zapisana w rejestrze zabytków jako trwała ruina krajobrazowa.

- Kaplice kościelne należące do parafii Garbów: w Borkowie, Gutanowie, Woli Przybysławskiej, Piotrowicach Wielkich oraz Ożarowie i Moszenkach – Gmina Jastków, wybudowane w latach 80-tych XX wieku.

- Stary cmentarz parafialny z I połowy XIX wieku, zamknięty dla pochówku w 1923 r., obecnie uporządkowany (przy głównej alei znajdują się zabytkowe groby okolicznych ziemian).

- Cmentarze parafialne: w Garbowie i Przybysławicach.

- Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Garbowie. Pomnik - obelisk poświęcony poległym Polakom w bitwie z wojskami carskimi na początku sierpnia w 1915 r.

Inne

- Pomnik – obelisk w garbowskim parku poświęcony pamięci 80 mieszkańców gminy Garbów - pomordowanym w latach 1939-1945.

- Pomnik – Kamień Kościuszki wzniesiony w 100-rocznicę śmierci Naczelnika, upamiętniający przemarsz przez Garbów wojsk polskich pod wodzą księcia Józefa Poniatowskiego i Tadeusza Kościuszki w czasie wojny polsko-rosyjskiej w 1792 r. oraz ostatnią bitwę tej wojny.

- Pomnik w Bogucinie upamiętniający śmierć 18 mieszkańców pomordowanych przez Niemców w czasie pacyfikacji wsi 9 lipca 1944r.

- Pomnik w Bogucinie poświęcony pamięci zamordowanych przez UB, w dn. 18 października 1945 r., żołnierzy Armii Krajowej - ppłk Wacława Rejmaka ps. „Ostoja” i por. Mieczysława Kańskiego ps. „Czeczot”.

- Wiatrak-holender (murowany) w Piotrowicach Wielkich – jeden z nielicznych na terenie woj. lubelskiego tego typu zabytek.

Zespół dworsko-parkowy z końca XIX wieku w Piotrowicach Wielkich

ROWEREM PRZEZ GMINĘ GARBÓW

Mapka i wytyczenie trasy – Sławomir Juraszewski

Tekst – Halina Stępiak

Opracowanie graf. – Edyta Kozuszek

Fot. – Stanisław M. Stępiak, Paweł Matraszek

Projekt został sfinansowany przez

Urząd Gminy Garbów

21-080 Garbów

tel 81 501-80-63

www.garbow.pl

www.szlaki.lublin.pl